

TARTU ÜLIKOOL
Eesti mereinstituut

**Riigihanke „HELCOMi Läänemere ja Eesti mereala seisundihinnangute
koostamine (Keskkonnaministeerium)“**

**Eesti merestrateegia uuendatud keskkonnasihtide kogum ja
kvantifitseeritud sihid**

Versioon 4.2. 01.07.2024

Koostaja: Georg Martin
2024

Sisukord

Annotatsioon	3
Sissejuhatus	4
Töö teostamise metoodika	5
Varasemalt kinnitatud keskkonnaalaste sihtide revisjon	6
Uued või kaasajastatud sihid	15

Annotatsioon

Keskkonnaminister kehtestas oma 10.04.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/295 merestrateegia uuendatud sihid. MSRD aruandlus sisaldab ka regulaarset keskkonnasihtide revisjoni (artikkel 10). Käesolev aruanne valmis merestrateegia aruandlust koostava töörühma ja Kliimaministeeriumi koostöös ning sisaldab varasemalt kehtestatud sihtide revisjoni tulemust koos ettepanekuga uute sihtide ja nende indikaatorite kehtestamiseks.

Arvestades Eesti mereala viimase, 2024.a seisundihinnangu tulemusi on otstarbekas jätkata 17 sihiga ka järgmisel merestrateegia 6-aastaselt perioodil ning täiendavalt pakutakse välja 11 uut sihti.

Uuringut rahastas Kliimaministeerium riigieelarvest ja kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise tulust.

Sissejuhatus

Euroopa Liidu merestrateegia raamdirektiivi (2008/56/EÜ, edaspidi MSRD), veeseaduse §72 ja keskkonnaministri 25.09.2020 määruse nr 46 „Merestrategie sisu ja koostamise nõuded“ alusel tuleb iga kuue aasta tagant uuendada mereala seisundihinnanguid, et oleks jälgitav MSRD eesmärgi – mereala hea seisund – saavutamise progress. Samuti tuleb uuendada ka merestrateegia keskkonnavalasid sihid, mis nimetatud määruse kohaselt on *mereala või selle piirkonna eri komponentide soovitud seisundi ning survetegurite ja nende mõju kvalitatiivsed või koguselised määratlused, mille abil hinnatakse ja suunatakse edasiliikumist mereala hea keskkonnaseisundi saavutamise poole*. Seega sihtide seadmisega püütakse ohjata inimtegevusi, et vähendada nende negatiivset mõju merekeskkonnale ja saavutada lõpuks (läbi meetmete rakendamise) mereala hea keskkonnaseisund.

Varasemate (2012, 2018) Eesti mereala seisundihinnangute ja Helcomi koostöö raames on ühiselt kokku lepitud *head* keskkonnaseisundit iseloomustavad parameetrid ja nende läviväärtused, samuti on kehtestatud keskkonnaministri 10.04.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/295 merestrateegia uuendatud sihid.

Merestrategie raamdirektiiv (MSRD) kohustab liikmesriike läbi viima oma jurisdiktsiooni alla jäävate merealade seisundi hindamise, teostama oma mereala jaoks *hea keskkonnaseisundi* määratlemise ning kehtestama keskkonnasihtide kogumi (vastavalt MSRD artiklid 8, 9 ja 10). Käesoleva töö käigus on teostatud varasemalt kehtestatud merestrateegia 2019.a uuendatud sihtide revisjon ja välja pakutud nende sihtide ja nendega seotud indikaatorite täiendused.

Töö täitmisel osalesid järgmised projektimeeskonna liikmed: Georg Martin, Hanna-Eliisa Luts, Urmas Lips, Kristjan Herkül, Maria Põldma, Tiia Möller-Raid, Kaire Torn, Lauri Saks, Leho Luigujõe, Aleksander Klauson, Marek Nurmik, Mailis Laht, Andres Jaanus. Kliimaministeeriumi poolt andis sisendit merendusosakonna nõunik Eda Andresmaa.

Metoodika

Töö teostamisel lähtuti 10.04.2019 keskkonnaministri käskkirjaga nr 1-2/19/295 kehtestatud merestrateegia uuendatud sihtidest, Euroopa Komisjoni poolt Eestile eelmise MSRD aruandluse kohta esitatud kommentaaridest, EL ja HELCOMi regionaalse koostöö sihtidest ning 2024.a MSRD aruandluse jaoks välja töötatud EL juhenditest.

Töö teostamiseks moodustati valdkondlike ekspertide tööühm, kuhu kuulusid Eesti mereala uuendatud seisundihinnangu aruandlust koostava konsortsiumi liikmed ja Kiimaministeeriumi esindaja (merendusosakonnast).

Kehtestatud keskkonnasihtide revisjon viidi läbi tunnuste kaupa veebikoosolekute vormis, mille järel dokumenteeriti arutelu käigus välja käidud ideed. Sihtide täiendamise ettepanek vormistati EL aruandlusvormi väljade põhjal koostatud tabelisse.

Tehtud ettepanekud dokumenteeriti ja omistati sihtide koodid, lähtudes Kliimaministeeriumi soovitustest¹.

¹ Sihi kood kasutatakse EELISes ja EL MSRD aruandluses Eesti merestrateegia erinevate osade tehnilisel raporteerimisel EEA Reportnetis. Näide: sihi koodi BALEE-T39 tähendus: BAL – Balti meri e Läänemeri; EE – Eesti (mereala); T – *target* e siht; 39 – sihi järjekorranumber.

Varasemalt kinnitatud keskkonnaalaste sihtide revisjon

Vastavalt MSRD lisale 3 on sealne tabel 2 jagatud kaheks kategooriaks: 1) tabel 2a: inimtekkelised survetegurid (sh milliseid keskkonnaseisundit iseloomustavaid kvalitatiivseid tunnuseid need mõjutavad) ja 2) tabel 2b: mere kasutusviisid ja inimtegevus merekeskkonnas (mõjutab kogu mereökosüsteemi ja neid kasutusi-tegevusi arvestatakse kumulatiivsete mõjude hindamisel, sotsiaal-majandusliku analüüsi tegemisel ning hinnatakse survetegurite trende).

Varasemalt olid kinnitatud sihid jagatud kolme gruppi:

- Merestrateegia valdkonnaülesed sihid (6 sihti);
- Merekeskkonna olulisemate inimtekkeliste survetegurite mõjud ja nende sihid (vast. MSRD lisa III tabelile 2a) (7 sihti);
- Mere kasutusviisid ja inimtegevus merekeskkonnas ja nende mõjude sihid (vast. MSRD lisa III tabelile 2b) (8 sihti).

Veeseaduse §31 lg 1 punktist 6 ja §71 lõikest 2 tuleneb ka üldine seadusandlik eesmärk saavutada mereala hea keskkonnaseisund (soovitud tingimusi seadev tunnuste-ülene siht).

Revisjoni käigus vaadeldi nii sihtide sisulist täitmist, seatud tähtaegu kui ka nende sihtide täitmist iseloomustavate indikaatorite seisu. Sihtide revisjoni tulemus on näidatud tabelites 1, 2 ja 3. Varasematest sihtidest võib osaliselt saavutatuks lugeda 2 tk, edasi peaks kehtima jääma 18 varasemat sihti.

Tabel 1. Merestrateegia valdkonnaülesed sihid (kehtestatud keskkonnaministri käskkirjaga nr 1-2/19/295)

Jrk nr	Siht	Siht (inglise keeles)	Sihi saavutamise hindamise indikaator	Saavutamise aasta	Sihi saavutamise tase 2023/2024	Revisjoni tulemus
1	Primaarsete survetegurite indikaatoritest 75% näitavad head seisundit ning 25% näitavad paranemistrendi	BALEE-T38: 75% of predominant pressure and impact indicators under primary criterias are showing good environmental status and 25% of the indicators are showing improvement trends towards	Heas seisundis survetegurite indikaatorite osakaal.	2028	74.56	Siht ja indikaatorid jäävad kehtima

		achieving good environmental status.				
2	merestrategia andmestik on kättesaadav ruumiandmetena	BALEE-T39: data used for MSFD assessment is available as spatial datasets.	1) 75% mereala seisundihinnangutes kasutatavatest andmetest on kättesaadavad INSPIRE-teenusena (2020); 2) inimeste keskkonnateemaline informeeritus paraneb (2018 baastase: halvasti on informeeritud 45% küsitluteest)	2020	Maa-Ameti geoportaalil hetkel olemas: 1) mereala piirid, 2) MSRD laiad elupaigatüübid, 3) LoD elupaigatüübid (3 tk), 4) rannikumere hüdroloogia seirejaamad. Vaja juurde: rannikuveekogumid, seirejaamad (muud) + uuendada 2024.a hinnangu ruumiandmed (elupaikade levikualad). 2020: 42%.	Siht on osaliselt täidetud. 2020: 42%. Seoses uuringu meetoodika-muudatusega (2022) ettepanek asendada uue indiga: keskkonnaalase info kättesaadavus, mille aegrida: 2010: 60%; 2012: 64%; 2014: 74%; 2016: 74%; 2018: 73%; 2020: 65%; 2022: 52% küsitluteest arvab, et keskkonnaalane info on kättesaadav
3	Ökosüsteemset lähenemist arvestav mereala ruumiline	BALEE-T40: the Ecosystem Approach based Maritime Spatial	1) mereala ruumiline planeering kinnitatud 2021;	2024	Saavutatud	Sihi indikaator täidetud; võib loendist eemaldada.

	planeering välja töötatud ja kinnitatud	Plan is developed and approved.	2) merekaitsealade võrgustiku loomine, sh majandusvööndis 2024 ;		Merekaitsealade osakaal Eesti merealal 19.3% (2023). Majandusvööndis kaitsealade moodustamise ettepanekud tehtud.	Ettepanek teha uus siht, arvestades EL Elurikkuse strateegia eesmärke. Uus siht tabelis 4. BALEE-T40-2024
			3) kaitsekorralduskavad välja töötatud ja rakenduses 2024		Kavasid uuendatakse	
4	Metoodika(d) kliimamuutuste ja inimtekkelise koormuse ja nende koosmõju hindamiseks mere ökosüsteemidele regionaalses koostöös välja töötatud	BALEED-T41: methodolog(y)ies for assessing climate change, anthropogenic pressures and their mutual impacts affecting marine ecosystems are developed through regional cooperation.	kliimamuutuste, inimtekkelise koormuse ja nende koosmõju hindamiseks metoodika(d) välja töötatud, heaks kiidetud HELCOMis	2028	Käib koostöö HELCOMi raames	Siht ise on koostöös HELCOMi Läänemere tegevuskavaga (BSAP). Ettepanek on viia sihi saavutamise tähtaeg kooskõlla BSAP tegevuse HT1-ga (2030)
5	Merekeskkonna kestlik kasutamine on toetatud innovaatiliste tehnoloogiatega ja uuringutega	BALEED-T42: sustainable use of marine goods and services are supported by innovative technologies and studies.	1) Merekeskkonna kestliku kasutamise innovaatiliste tehnikate, tehnoloogiate ja uuringute arv 2019 kuni 2024	2028	19 projekti lõppenud või lõppemas	uuendada tähtaega
			2) Uus avamere võimekusega mereuuringute laev		Hange laeva projekteerimiseks ja ehitamiseks tehtud, tööd alanud (2024). Valmib 2026	Jätta muutmata, uuendada tähtaega
6	MSRD primaarsete hindamiskriteeriumite ja HELCOM tuumindikaatorite osas on kogu mereala kohta andmetega kaetud.	BALEE-T43: data coverage is sufficient for status assessments of entire marine area using indicators described under MSFD primary criterias and HELCOM core indicators.	1) seire sagedus vastab Helcom tuumindikaatorite miinimumnõuetele;	2028	Seire sagedus ei vasta kõigi tuumikindikaatorite osas nõuetele.	uuendada tähtaega
			2) andmetega kaetus võimaldab hinnata minimaalselt helcomi 2. taseme hindamisüksusi (Läänemere basseine)		Andmetega kaetus osaline. On indikaatoreid, kus hindamisüksused andmetega katmata .	uuendada tähtaega

			3) mereala seisundi 11 tunnuse hindamiskriteeriumitele on 2017.a puuduvad läviväärtused välja töötatud 2024.a -ks		On indikaatoreid, kus läviväärtused välja töötamata.	Muuta tähtaeg 2028-ks
--	--	--	--	--	--	-----------------------

Tabel 2. Merekeskkonna olulisemate inimtekkeliste survetegurite mõjude sihid (vast. MSRD lisa III tabelile 2a).

Jrk nr	Siht	Siht (inglise keeles)	Indikaator sihi saavutamise hindamiseks	Sihi saavutamise tase 2024	Revisjoni tulemus
1	Uusi võõrliike läbi primaarse invasiooni, sh laevade ballastveega ei lisandu	Target 8: no non-indigenous species newly introduced via human activity (including ballast water).	1) ballastvee kontrolli võimekus on kooskõlas ballastvee konventsiooni nõuetega;	TRAM kontrollib laevu; KEA VeeS nõuete täitmist. Võimekus tagatud hinnanguliselt 75% ulatuses	Sihi sõnastust tuleks muuta, lisades ka muid võõrliikide levikuvektoreid. Muudetud sõnastus tabelis 4. BALEE-T8-2024
		No addition to non-indigenous species via primary invasion, incl via ship ballast water.	2) sadamate ballastvee käitlemise võimekus vastab ballastvee konventsiooni nõuetele;	2023: ind. saavutatud (võimekus olemas BLRT laevaremonditehases, teistes sadamates pole vaja).	Indikaator pole enam asjakohane, kuna konventsioonist sadamatele ballastvee kontekstis nõudeid ei tulene.
			3) Eesti lipu all sõitvate laevade ballastvee käitus on nõuetekohane aastaks 2023	Eestis 12 laeva, neist 9-le paigaldatud puhastusseadmed ja kõigile 12 laevale on väljastatud ballastvee sertifikaat (vastavad BW konventsiooni nõuetele).	Indikaator saavutatud konventsioonis reguleeritud laevade puhul.
2	Eesti majanduslikult oluliste kalaliikide varudest on heas seisus olevate kalavarude osakaal 50% (2021)	Target 11: 50% of the commercially important fish (species) stocks in Estonian waters are in good status.	Mereliste kalaliikide 8 varu: räim (2 varu), kilu, lõhe, lest (läänemere lest ja rannikulest), ahven, koha - nendest vähemalt 50% heas seisundis aastaks 2021	Saavutamata. 7 varust vaid 1 HKSis	Siht ümber sõnastada ja kaasajastada. Uus sõnastus tabelis 4. BALEE-T11-2024
3	Eesti toitainete inimtekkelise koormuse vähendamine vastavalt HELCOMis kokkulepitule (BSAP, CART)	Target 16: reducing anthropogenic inputs of nutrients in accordance with HELCOM Baltic Sea Action Plan targets (country allocated	1) N-koormuse vähenemine 1800 t võrra (aastane max reostuskoormus 27 684 t N-üld),	N-koormused pole ajas vähenenud, koormuse näitajad sihi eesmärgi lähedal. 2022.a N-üld koormus merre 27332 t.	Siht ümber sõnastada ja kaasajastada. Uus sõnastus tabelis 4. BALEE-T16-2024
			2) P-koormuse vähenemine 320 t võrra (aastane max	Saavutatud. 2022 üldfosfori koormus 455 t	

		reduction targets - CART) for Estonia.	reostuskoormus 804 t P-üld) aastaks 2021 ;		
4	Eesti mereala jaoks oluliste ohtlike ainete (HELCOM tuumindikaatorite) inimtekkeliste koormuste järkjärguline vähendamine.	Target 23: stepwise reduction of anthropogenic inputs of hazardous substances prioritised for Estonian marine area (non-GES HELCOM core indicator substances).	1) Helcom <i>core</i> -indikaatoriteks olevate ohtlike ainete koormuste baastase on kindlaks tehtud; 2) Helcom <i>core</i> -indikaatoriteks olevate ohtlike ainete koormused on langustrendis võrreldes baastasemega	Saavutatud (oht ainete koormuste baastase kindlaks tehtud) Kõigi 3 Helcomi metalli (Cd, Hg, Pb) reostuskoormused Eesti maismaalt Läänemerre on võrreldes baastaseme (1997-2003) max väärtustega vähenenud, st langustrendis.	Siht ümber sõnastada ja kaasajastada. Uus sõnastus tabelis 4. BALEE-T23-2024
5	Eesti merereostustõrjealane võimekus on Läänemere piirkonnas kokku lepitud tasemel	BALEE-T31: Estonian national capacity to respond to oil-spillages and other harmful substances is in regionally agreed level.	1) mererostustõrjealase võimekuse vastavus Läänemere piirkonnas kokkulepituga; 2) HNS konventsioon on ratifitseeritud aastaks 2020 ; 3) Sadamaseaduse kohaste sadamate reostustõrjeplaanide ning laevaheitmete ja lastijäätmete käitluskavade olemasolu ja rakendamine 2024 (2018 baastase 65%)	miinimumtase tagatud (2,4 km ² 24h jooksul) Saavutatud. HNS-konventsiooni 2010.a protokolliga ühineti 2021 2018: 65% 2022: 71% 2023: 82%	Jääb kehtima muutmata kujul Indikaator pole enam asjakohane. Uuendada tähtaega.
6	Prügi mõju (makro- ja mikroprügi) mereprügi koguste (sh. hüljatud võrgud) vähenemine 30% võrreldes baastasemega (2017) (6a hindamisperioodil)	Target 26: reducing the input of macro- and microlitter (incl lost and abandoned fishing gears) 30% compared to baseline year (2017) within the six year assessment period.	1) rannaprügi koguste vähenemine 30% linnalistel seirealadel võrreldes baastasemega (2017);	Tehtud ettepanek asendada kõigi rannaprügi seirealade keskmisega: Hinnatakse rannaprügi koguste alusel - kõigi seirerandade keskmine prügiesemete arv aastas (kokku 10-12 seireranda aastas). EL norm: hea seisund, kui rannaprügi on kuni 20 prügieset/100 m. Rannaprügi kogused seirerandades on ajas vähenenud, kuid ületavad EL normi.	Asendada indikaatoriga: rannaprügi kogused vähenevad (kõigi seirealade keskmisena)

			2) mikroprügi sisalduste langustrend võrreldes baastasemega (2018)	2022. a mikroprügi kogused väiksemad baastasemest igal pool peale Väinamere ja Liivi lahe	Siht jääb samaks. Indikaatorid BALEED10C2.1 BALEED10C2.2
7	Merre suubuvate sademevee otselaskmete (punktreostusallikad) keskkonnamõju vähendamine	BALEE-T33: reducing the environmental impact from stormwater outlets (point sources) to the sea.	mereäärsete linnade sademeveelaskmed on korrastatud 2028	Täidetakse pidevalt, sh veemajanduskavade raames	Jääb samaks

Tabel 3. Mere kasutusviiside ja inimtegevuse mõjude sihid (vast. MSRD lisa III tabelile 2b).

Jrk nr	Siht	Siht (inglise keeles)	Indikaator sihi saavutamise hindamiseks	Sihi saavutamise tase 2024	Revisjoni tulemus
8	Rannajoone surveindeks näitab paranemistrendi, olukord ei halvene väga heas seisundis veekogumites.	BALEE-T30: coastal impact index is showing improvement trend towards achieving good environmental status and/or does not show declining in the assessment units where good environmental status has already been achieved.	Rannajoone surveindeks: inimtegevuse poolt muudetud rannajoone osakaal veekogumi kogu rannajoone pikkusest. Indeksi baastase (2018): 16 kogumist: 14 väga heas (indeks <5), 1 heas (indeks 5-15) ja 1 kesises (indeks >15-35) seisundis (Muuga-Tallinna-Kakumäe lahe veekogum)		Ei soovita jätkata selle indikaatoriga, kuna tegemist Veepoliitika Raamdirektiivi hüdro-morfoloogilise seisundi hindamise jaoks välja töötatud indikaatoriga.
9	Pindalaline surveindeks näitab paranemistrendi, olukord ei halvene väga heas seisundis hindamisüksustes.	Target 19: spatial index of physical loss (due to permanent change of seabed or morphology and to extraction of seabed substrate, including dumping) is showing improvement trend towards achieving good environmental status and/or does not show declining trend in the assessment units where good environmental status has already been achieved.	Pindalalise surve indeks: inimtegevuste ja inimese loodud objektide tõttu otseselt hüdro-morfoloogiliselt muudetud merepõhja pindala osakaal kogu veekogumi (vm hindamisüksuse) merepõhja pindalast. Indeksi baastase (2018): 16 rannikuveekogumist: 12 väga heas (<5), 2 heas (5-15), 1 kesises (>15-35) ja 1 väga halvas seisundis (Väikse väina rvk: 62,34)		Ei soovita jätkata sellega, kuna tegemist Veepoliitika Raamdirektiivi hüdro-morfoloogilise seisundi hindamise jaoks välja töötatud indikaatoriga. Sõnastatud uus siht, mis arvestab pindalalist survet merepõhjale. Tabel 4. BALEE-T55-2024
10	Kalapüük toimub töõnduslike kalavarude osas bioloogiliselt ohututes piirides ja jätkusuutlikult	Target 10: fishing is carried out sustainably and in ecologically safe limits (fishing mortality (F) is lower than the level that would provide maximum sustainable yield (Fmsy)).	Varupõhine püügikoormus $F < F_{msy}$	2023: ainult Liivi lahe räime ja lesta puhul oli $F < F_{msy}$, ülejäänud D3 kalavarudel suurem	Lisada ICES WGD3 liikide nimekirjaga (ühtib vastava HELCOM-i listiga) Eesti kohta käivate varude nimekiri. Uus sihi sõnastus koos indikaatoritega tabelis 4: BALEE-T10-2024
11	Keskkonnasõbraliku merevesiviljeluse ja	BALEE-T34: supporting the development of	toitainete koormus veekogumis	Kuna vesiviljelust Eesti merealal on vaid ühe projektina (Tagalaht,	Jääb muutmata

	selle taristu arendamine	environmentally friendly marine aquaculture, including its infrastructure.	vesiviljeluse tulemusena ei suurene	RedStorm OÜ) siis mujal vesiviljelusega seotud koormuste muutusi hinnatud ei ole. 2023 koormus RedStorm OÜ aruande järgi 6,285 N ja 0,455 P	
12	Sadamate laadimis- ja lossimistöödest tekkiva keskkonnanähtinguvähendamine	BALEE-T32: reducing the environmental impact from ship loading and unloading activities in ports	1) Sadamates lastimis- ja lossimistööde inspekteerimise arv;	KKI/KEA tehtud meresadamate inspekteerimiste arv aastas: 2016: 260 2017: 227 2018: 89 2019: 75 2020: 69 2021: 74	KEA ettepanek: asendada muu indikaatoriga, mis peegeldaks tegelikku olukorda objektiivsemalt. KLIMI 28.06.2024 seisukoht: sellises sõnastuses siht T32 eemaldada, kuid lisada uus siht BALEE-T54 „Järelevalve suutlikkuse tõstmine mereliste ja sadamate tegevuste üle“ ning lisada sadamate kontrollid ja nende tulemuslikkus sinna eraldi indikaatorina (mitte eraldi sihina).
			2) kaebuste arv	Kaebusi KKI/KEA-le aastas mereäärsete sadamate kohta: 2016: 139 2017: 135 2018: 106 2019: 155 2020: 106 2021: 96	KEA ettepanekul indikaator eemaldada, kuna „kaebuste arv“ on liiga subjektiivne ja mõjutatav suurus ning ei väljenda survetegurit ennast.
13	Eestit külastavad laevad täidavad rahvusvahelistest konventsioonidest tulenevaid keskkonnanõudeid	BALEE-T35: ships visiting Estonian ports are fulfilling environmental requirements set by international conventions.	kontrollitud laevade ja neil avastatud rikkumiste arvude suhe	Indikaatorit muudetud, kuna suhet pole võimalik arvutada. KKI/KEA tehtud laevade kütusekontrollide arv aastas (rikkumisi avastati ca 3% juhtudel (2023)): 2018: 131 2019: 132 2020: 103 2021: 114 2022: 57 2023: 61	Siht eemaldada, kuna Eesti ei saa reguleerida teiste riikide laevu. Kütuse- jm mereliste tegevuste kontrollidega tuvastatud rikkumised kaetud uues sihis (BALEE-T54) KLIMI 28.06.2024 seisukoht: sellises sõnastuses siht eemaldada, kuid lisada uus siht „Järelevalve suutlikkuse tõstmine mereliste ja sadamate tegevuste üle“ ning lisada kontrollide tulemuslikkus indikaatorina (mitte eraldi sihina)

14	Keskonnasäästliku turismi arendamine	BALEE-T36: supporting the development of environmentally friendly tourism.	1) inimeste keskkonnateemaline informeeritus tõuseb (2018 baastase: halvasti on informeeritud 45% küsitletutest);	2020: 42% küsitletutest halvasti informeeritud	KLIMi poolt on muudatusettepanek: eemaldada see siht, kuna a) pole võimalik hinnata (ind-tele andmed puuduvad); b) turism pole märgitud ühegi tunnusekriteeriumi puhul ka oluliseks koormusallikaks, mida peaks ohjama.
			2) keskkonnasäästlike turismiobjektide arv;	Pole andmeid	
			3) keskkonnasäästliku turismi kampaaniate arv	Pole andmeid	
15	Mereuuringute võimekuse tõstmine, merehariduse edendamine	BALEE-T37: increasing the marine research capacity and improving the marine education	1) mereuuringute programmi väljatöötamine (2024); 2) merealaste koolitusprogrammide olemasolu (2024)	1) 2023 saavutatud: KIKi keskkonnaprogrammis merekeskkonna alamprogramm: uuringud ja arendustööd 2) Mereakadeemias merenduse õppekavad olemas. Merekeskkonna alaseid õppekavasid ei ole.	Muuta 2. indikaatori tähtaega (2028)

Uued või kaasajastatud sihid

Töö käigus koostati ettepanekud sihtide kaasajastamiseks või uute sihtide kehtestamiseks. Kokku pakuti välja 24 uuendatud sihti, millest 10 on koostatud olemasoleva sihi täpsustamisel või täiendamisel. Sihtide lühikirjeldus on ära toodud tabelis 4 ja täisdokumentatsioon vastavalt aruandluse juhendile lisas.

Lisatud sihtide loend sisaldab ekspertide poolt tehtud ettepanekut, mida on täiendatud avalikustamise käigus saadud infoga.

Avalikustamise käigus tehtud ettepanekute põhjal tehtud muudatused sisaldavad järgmist:

- Lisatud uus siht BALEE T47. Kõrge riskitasemega reostus- ja keskkonnohtlike vrakkide ohutustamine - reostusohhtlikud e võimalikud õlilekked vrakkidest (tunnuses D8), keskkonnohtlikud (nt mereprügi – kinnijäänud vanad võrgud jmt tunnuses D10) (2023.a lõpu seisuga 65 reostusohhtlikku vrakki kokku, neist kõrge riskitasemega 4 objekti). Eesmärk: 6 aasta jooksul kõrge riskitasemega objektide ohutustamine. Indikaator: Ohutustatud kõrge riskitasemega objektide arv (6a jooksul 4 vrakki).
- Eemaldati indikaator BALEE-T32.2, kuna esialgselt indikaatorina planeeritud „kaebuste arv“ on KEA hinnangul liiga mõjutatav suurus ega pruugi väljendada otseselt survetegurit ennast.
- Muudeti sõnastust sihi BALEE-T48 puhul kus asendati mõisted „kemikaalide heited“ mõistega „saasteainete hetited“.
- Muudeti mitmete sihtide sõnastust selliselt, et oleks sihi nimetuses aru saada sihi eesmärk.
- Täiendati eutrofeerumise ja toitainete koormustega seotud seniseid sihte (*CART – country allocated reduction target*) ja indikaatoreid ning viidi need vastavusse HELCOMi Läänemere 2021.a uuendatud tegevuskava ja sealtoodud uute vastavate lävenditega (*NIC – national input ceilings*).

Täielik loend avalikustamise käigus saadud kommentaaridest ja nende põhjal tehtud muudatustest on toodud Eesti mereala seisundihinnangu (2024) koondaruande lisas.

Eesti seadusandlusest tuleneva üldise eesmärgi või sihina tuleb välja tuua ka mereala hea keskkonnaseisundi saavutamine vastavalt veeseaduse §31 lg 1 punktile 6 ning §-le 71. Seetõttu ei kajasta väljapakutud sihid hea keskkonnaseisundi saavutamist eraldi merestrategia iga kvalitatiivse tunnuse v selle hindamiskriteeriumi jaoks ka juhul, kui selle hea seisund pole veel saavutatud.

Tabel 4. Käesoleva töö käigus välja pakutud uued ja/või kaasajastatud sihid, varasemad, kehtima jäänud sihid ja nende mõõtmise indikaatorid.

Sihi kood	Sihi vana kood	HKS komponent	Sihi kirjeldus	Tähtaeg	Seotud indikaatori kood	Seotud indikaatori nimetus
BALEE-T44		D11C2	Veealuse pidevmüra mõju vähendamine kalastikule: müratundlike kalaliikide kudemisalad on veealuse pidevmüra suhtes HKS-is	2028.12	BALEE-T44.1	Müratundlike kalaliikide (indikaatorliik: räim) kudemisalade pidevmüra mediaantase: mediaankeskmised helirõhutasemed ei ületa bioloogiliselt kahjulike mõjude tekkimise tasemeid (LOBE) üle 20%-l kudemisalade pindalast.
BALEE-T45		D11C1 D11C2	Veealuse müra mõju vähendamine merekaitsealadel: kõik merekaitsealad on veealuse müra suhtes HKS-s (arvestades müratundlike indikaatorliike)	2028.12	BALEE-T45.1	Mediaankeskmised helirõhutasemed merekaitsealadel ei ületa bioloogiliselt kahjulike mõjude tekkimise tasemeid (LOBE) üle 20%-l MPA(de) pindalast.
BALEE-T46		D11C1	Impulsshelide mõju vähendamine mereloomadele: Impulssheli tekitavad inimtegevused kavandatakse nii, et välditakse otsest kahjulikku mõju tundlikele mereloomade populatsioonidele ja välditakse pikaajalist kahjulikku mõju populatsiooni tasemele.	2026.12	BALEE-T46.1	Impulsshelide mõju vähendamiseks juhendi väljatöötamine ning selle jõustamine (nt õigusaktiga) ja rakendamine
BALEE-T11-2024	T11	D3C1, D3C2, D3C3	Majanduslikult oluliste kalavarude olukorra parandamine: Majanduslikult oluliste kalavarude olukorra parandamine: 65% Eesti vete majanduslikult olulistest kalavarude populatsioonidest on heas seisundis. (PÕKA: kokku 38 varu, neist meres 23 varu/populatsiooni).	2030.12	BALEE-T11.1	Heas seisundis Eesti mereala kaubanduslikult kasutatavate kalaasurkondade osakaal. Osakaal arvutatakse D3 kalaasurkondade indikaatorite seisundihinnangute põhjal (eesmärk: 65% majanduslikult olulistest kalavarudest heas seisundis 2030)
BALEE-T10-2024	T10	D3C1	Jätkusuutlik kalandus, kalavarude olukorra parandamine: Kalapüük toimub säästvalt ja ökoloogiliselt ohututes piirides (kalastussuremus (F) on madalam kui tase, mis tagaks maksimaalse jätkusuutliku saagikuse (Fmsy)).	2028.12	BALEE-T10.1	Eesti mereala kaubanduslikult kasutatavate (D3C1) kalavarude osakaal (%), mille püügikoormus (F) on madalam kui tase, mis tagaks maksimaalse jätkusuutliku saagikuse (Fmsy): $F < F_{msy}$

BALEE-T8-2024	T8	D2C1, D2C2, D2C3	Võõrliikide leviku ja nende mõju vähendamine: Peamiste vektorite ja liikumisteede (sh ballastvesi, biosaaste, väikelaevad, ujuvprügi, kaubandus, aga ka uued merekasutused nagu tuulepargid, merevesiviljelus) suhtes ei ole inimtegevuse kaudu uusi sissetoodud võõrliike.	2028.12	BALEED2C1.1	Uute võõrliikide arv
BALEE-T23-2024	Target 23	D8C1	Eesti merealale prioriteetsete ohtlike ainete inimtekkeliste sisendite järkjärguline vähendamine (heas seisundis mitteolevad HELCOMi metallide-tuumindikaatorite koormused merre vähenevad).	2027.12	BAL-EE-T23.3 BAL-EE-T23.4 BAL-EE-T23.5 BAL-EE-T23.6 BAL-EE-T23.7 BAL-EE-T23.8 BAL-EE-T23.9	Kaadmiumi sissekannne väheneb Elavhõbeda sissekannne väheneb Plii sissekannne väheneb Kroomi sissekannne väheneb Vase sissekannne väheneb Nikli sissekannne väheneb Tsingi sissekannne väheneb
BALEE-T48		D8C1	Mereliste tegevustega seonduvate keskkonnalubade kvaliteedi parandamine: saasteainete heidete tõhusam reguleerimine: Meretaristule (LNG terminalide, tuuleparkide, vesiviljeluse jm seadmete kasutamisega seotud hooldustöödeks ja saasteainete emissioonideks) väljastatud keskkonnalubadel on ajakohased heitmete seire nõuded ning kemikaalide kasutamine ja saasteainete vettelaskmine toimub ainult keskkonnalubade alusel (Veeseaduse § 187 kohaselt veeloa kohustus saaste- või heitvee ja jahutusvee suublasse juhtimisel).	2027.12	BAL-EE-T48.1	Merega seonduvates keskkonnalubades on asjakohaste veeheidete osa kaetud.
BALEE-T33-2024	BALEE-T33	D10; D5; D8; D9	Merre suubuvate sademeveelaskmete (punktallikate) keskkonnamõju vähendamine: Keskkonnamõjude vähendamine sademevee väljalaskmetest (punktallikatest) merre.	2028.12	BAL-EE-T33.1	Mereäärsete linnade sademeveelaskmed on korrastatud aastaks 2028.
BALEE-T34-2024	BALEE-T34	D5, D8C1	Mere vesiviljelus, sealhulgas vesiviljeluse infrastruktuur on keskkonnasõbralik ega põhjusta toit- ega saasteainete sisalduste suurenemist.	2027.12	BAL-EE-T34.1	Rajatavate vesiviljeluste tõttu toit- ega saasteainete sisaldus veekogumis ei suurene
BALEE-T32t-2024	BALEE-T32	D8C1	Laevanduse keskkonnamõju vähendamine : Laevade lastimis- ja lossimistegevus ei põhjusta negatiivset keskkonnamõju	2028.12	BAL-EE-T32.1	Sadamates läbiviidud kontrollide tulemuslikkus: hindamine "vastab nõuetele" osakaal läbiviidud kontrollidest (2028: 80%)
BALEE-T49		D8C2; D8C4	Reostusjuhtumite negatiivse pikaajalise keskkonnamõju adekvaatsem jälgimine: Teadmiste puudujääk seoses	2029.12	BAL-EE-T49.1 BAL-EE-T49.2	Metoodika reostusjuhtumite mõjude vähendamiseks ja järeelseireks (kestus,

			saasteainete kahjuliku mõjuga (sh kumulatiivse mõju või mõjude koostoimega) liikidele või nende elupaikade seisundile on likvideeritud ning märkimisväärsete akuutsete reostusjuhtumite reostuse mõju jälgimiseks seiresüsteem välja töötatud.			maatriksid, näitajad, ulatus/kaetus jmt) on välja töötatud ja ajakohane, et hinnata reostuse mõju liikidele ja mereelupaikadele Märkimisväärsete reostusjuhtumite järelseire korralduse väljatöötamine ja rakendamine
BALEE-T31-2024	BALEE-T31	D8C3 D10	Vähendada saasteainete mõju keskkonnale; vähendada mereprügi teket: Eesti riiklik suutlikkus reageerida naftareostustele ja muudele kahjulikele ainetele on regionaalselt kokkulepitud tasemel. Sadamates on tagatud reostustõrjevõimekus ja laevajäätmete vastuvõtt ja käitlemine vastavalt sadamaseadusele.	2027.12	BALEE-T31.1 BAL-EE-T31.3 BAL-EE-T31.4	1. Merereostustõrjealane võimekus on vastavuses Läänemere piirkonnas kokkulepituga 2. Sadamaseaduse kohased sadamate reostustõrjeplaanid on olemas ja ajakohased (2025: 100%). 3. Sadamate laevajäätmete vastuvõtmise ja käitlemise kavad on rakendatud ja ajakohased (baastase 2023: 95%; 2025: 100%)
BALEE-T51		D9C1	Loodusest püütud mereandide toiduohutuse järelevalve parandamine: Toiduohutuse järelevalve sagedus vastab toiduohutuse määruse nõuetele ja kontrollitavate püügipartiide päritoluandmed on kalapüügieeskirjas toodud ICES-i alarajoonide või väikeste püügiruutude täpsusega dokumenteeritud.	2027.12	BALEE-T51.1 BALEE-T51.2 BALEE-T51.3	1. Loodusest püütud kalandustoodete proovide arv ja miinimumsagedus on vastavalt Komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2022/932 kindlaks määratud 2. Loodusest püütud kalandustoodete toidujärelevalve sagedus vastab kehtestatud miinimumsagedusele 3. Toiduohutuse andmebaasi kalandustoodete andmetel on viide püügipiirkonnale (kalapüügieeskirjas toodud ICES-i alarajoon või Eesti mereala väike püügiruut)
BALEE-T16-2024	Target 16	D5C1	Toitainete inimtekkeliste sisendite vähendamine vastavalt HELCOMi Läänemere tegevuskava (2021) eesmärkidele Eesti jaoks (riigile arvestatud toitainete koormus vastab HELCOMi sissekande ülemmääradele – N-üld ja P-üld NIC-d).	2027.12	BAL-EE-T16.1 BAL-EE-T16.2	Eesti lämmastikukoormus (N-üld) merre Eesti fosforikoormus (P-üld) merre

BALEE-T40-2024	BALEE-T40	D1, D4, D6	Merekaitsealade sidus võrgustik ja nende laiendamine sidususe tagamiseks: Merekaitsealade sidusa võrgustiku loomine, et vähendada mereelupaikade pindalalist survet ning säilitada Eesti mereala ja majandusvööndi loodusväärtusi.	2030.12	BAL-EE-T40.4 BAL-EE-T40.5	Merekaitsealade osakaal (mereline osa) 30% merealast Range kaitse all oleva ala osakaal 10%
BALEE-T53-2024		D1, D4, D6C4, D6C5	Mere ökosüsteemide hea keskkonnaseisundi saavutamine Mereökosüsteemi elementide keskkonnaseisundit iseloomustavate tunnuste (D1, D4, D6) ja kriteeriumite indikaatorite osakaal ja pindala, mille puhul HKS on saavutatud, on üle 50%	2030.12	BALEET53.1 BALEE-T53.2	Heas seisundis indikaatorite osakaal kõigist seisundit kirjeldavatest indikaatoritest. Mereökosüsteemi elementide hea keskkonnaseisundi saavutamise pindalamäär Eesti merealal (seisundit kirjeldavate kriteeriumite osas)
BALEE-T54-2024		D2, D8, D10, D11	Keskkonnaalase järelevalve tõhustamine merel ja sadamates: Keskkonnaalase järelevalve tõhustamine mereliste ja sadamate tegevuste üle (kontrollid, nõuetele vastavus)	2028.12	BALEE-T54.1 BALEE-T54.2 BALEE-T54.3	KEA läbiviidud kontrollide arv ja tulemuslikkus (sadamate, laevade lastimis- lossimistöõde, punkerdamise jmt järelevalvetevõimed): hindamine "vastab nõuetele" osakaal läbiviidud kontrollidest KEA laevajäätmete üleandmise kontrollid (vähemalt 15% sadamaid külastavate laevade koguarvust aastas: aastas laevakülastusi, neist kontrollitud ja kontrollide nõuetele vastavuse osakaal). ICSi poolt perioodiliselt hinnatava „Shipping Industry Flag State Performance“ on Eesti suhtes kõikides kategooriates „roheline“ (v.a Tokyo MOU), st ei halvene.
	Target 26	D10	Mereprügi vähendamine: Prügi mõju (makro- ja mikroprügi) mereprügi koguste (sh. hüljatud võrgud) vähenemine 30% võrreldes baastasemega (2017) (6a hindamisperioodil)	2028.12	BALEE-T26.1 BALEE T26.2	Rannaprügi kogused vähenevad HKSi saavutamiseni Mikroprügi sisalduste langustrend võrreldes baastasemega (2018)
	BALEE-T37	D1-D11	Mereuuringute võimekuse tõstmine, merehariduse edendamine	2027.12	BALEE-T37.2	Merealaste koolitusprogrammide olemasolu
	BALEE-T38	D2, D3, D5, D6C3, D7, D8, D9,	Inimtekkeliste survetegurite negatiivse mõju vähendamine merekeskkonnas: Primaarsete survetegurite indikaatoritest 75% näitavad head seisundit ning 25% näitavad paranemistrendi	2028.12	BALEE-T38.1	Survetegurite hindamiskriteeriumite head seisundit näitavate indikaatorite osakaal

		D10, D11				
	BALEE-T39	D1-D11	Mereandmetike kättesaadavuse tagamine: Merestrateegia andmestik on kättesaadav ruumiandmetena	2026.12	BALEE-T39.1 BALEE-T39.2	Merestrateegia andmetike kättesaadavus INSPIRE-teenustena Keskkonnavalase teabe kättesaadavus
	BALEE-T41	D1-D11	Kliimamuutuste mõjude tuvastamine ning nendega arvestamine merekeskkonna kaitsel ja kasutamisel: Metoodika(d) kliimamuutuste ja inimtekkelise koormuse ja nende koosmõju hindamiseks mere ökosüsteemidele regionaalses koostöös välja töötatud	2030.01	BALEE-T41.1	Kliimamuutuste mõjude ja kumulatiivsete mõjude hindamise regionaalsed (HELCOM) metoodikad välja töötatud
	BALEE-T42		Innovatsiooni edendamine ja merekeskkonna kestliku kasutamise tagamine: Merekeskkonna kestlik kasutamine on toetatud innovaatiliste tehnoloogiatega ja uuringutega	2028.12	BALEE-T42.1 BALEE-T42.2	Innovaatiliste arendusprojektide arv (2025-2030) Uus avamere võimekusega mereuuringute laev (2026)
	BALEE-T43	D1-D11	Teadmiste puudujääkide likvideerimine, seiretegevuste tagamine: MSRD primaarsete hindamiskriteeriumite ja HELCOM tuumindikaatorite osas on kogu mereala kohta andmetega kaetud.	2028.12	BALEE-T43.1 BALEE-T43.2 BALEE-T43.3	Seiresageduste vastavus HELCOMi tuumindikaatorite nõuetele MSRD hindamiskriteeriumite andmetega kaetus võimaldab hinnata vähemalt Helcomi 2. taseme hindamisüksuste seisundit MSRD hindamiskriteeriumitele läviväärtuste väljatöötamine
BALEE-T47		D8, D10	Keskkonnaohtlike vrakkide ohutustamine: Kõrge riskitasemega reostus- ja keskkonnaohtlike vrakkide ohutustamine	2030.12	BALEE-T47.1	Tühjaks pumbatud/ohutustatud kõrge riskitasemega vrakkide arv
BALEE-T50		D1, D3, D9	Kalandusalase järelevalve tõhustamine: Kalandusalase järelevalve tõhustamine Läänemeres ja rannikul asuvates lossimisukohtades (kalalaevade ja kutseliste kalurite inspekteerimised)	2028.12	BALEE-T50.1	Kalandusalaste kontrollide arv ja tulemuslikkus: hindamine "vastab nõuetele" osakaal läbiviidud kontrollidest
BALEE-T52		D5, D8	Laevandusest tulenevate heidete vähendamine: Riigisestse parvlaevaühenduste dekarboniseerimine, saartevaheliste parvlaevaühenduste CO2-ekv heitekogused vähenevad	2028.12	BALEE-T52.1	Saartevaheliste parvlaevaühenduste CO2-ekv kogused

